

OPPRINNELIG KUNNGJORT VERSJON

[➡ Gå til ajourført versjon](#)

Forskrift om fredning av Akershus festning, Oslo kommune, Oslo

Dato	FOR-2014-12-17-1696
Publisert	II 2014 hefte 5 s 776
Ikrafttredelse	17.12.2014
Endrer	
Gjelder for	Oslo kommune, Oslo
Hjemmel	LOV-1978-06-09-50-§22a, FOR-1979-02-09-8785-§12
Kunngjort	18.12.2014 kl. 16.20
Journalnr	2014-0648
Korttittel	Forskrift om fredning av Akershus festning, Oslo

Hjemmel: Fastsatt av Riksantikvaren 17. desember 2014 med hjemmel i lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 22a, jf. forskrift 9. februar 1979 nr. 8785 om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven § 12 nr. 1.

§ 1. Formålet med fredningen

Fredningen har som formål å sikre og bevare byggverk og anlegg knyttet til Akershus festning som ikke er automatisk fredet etter kulturminneloven § 4.

Fredningen skal ivareta Akershus festning som historisk forsvarsverk og sete for statsadministrasjonen med kongelig slott og stattholderresidens, slaveri, landsfengsel og som forvaltningssete for Forsvaret.

Fredningen skal ikke være til hinder for fortsatt bruk av festningen som administrasjonssete for statlig forvaltning og nødvendige fysiske sikringstiltak som følge av dette.

Akershus er enestående blant våre nasjonale festningsverk, med middelalderborg og renessanseslott omgitt av forsvarsverk som viser en sammenhengende militærteknologisk utvikling fra høymiddelalderen til 1800-tallet og oppbygging av den selvstendige norske statsmakten fra 1814 til i dag. Fredningen skal legge til rette for en helhetlig bevaring og forvaltning. Den visuelle og funksjonelle sammenhengen mellom festningen som anlegg og de enkelte objektene skal opprettholdes og styrkes.

Fredningen skal sikre både fortifikatoriske anlegg, bygninger, uteområder med trapper, veier, murer og plasser og deres innbyrdes sammenheng og sammenhengen med festningsanlegget for øvrig.

Fredningen skal sikre de militærhistoriske, arkitektoniske og øvrige kulturhistoriske verdiene ved de enkelte byggverkene slik de er beskrevet i Verneplan Akershus festning. Fredningen skal sikre både opprinnelige elementer og senere tilføyelser der disse vurderes å ha en selvstendig verdi som eksempel på en historisk utvikling.

Fredningen av fortifikatoriske anlegg og tilhørende elementer skal sikre anleggenes utforming slik at deres opprinnelige funksjon er tydelig. Strukturen i anleggenes oppbygging samt materialbruk og detaljering skal opprettholdes.

Fredningen av bygningenes eksteriør skal sikre bygningenes arkitektur og hovedpreg. Både det arkitektoniske uttrykket, materialbruk og detaljering som fasadeløsning, eldre dører og vinduer, overflater og eventuell dekor skal bevares.

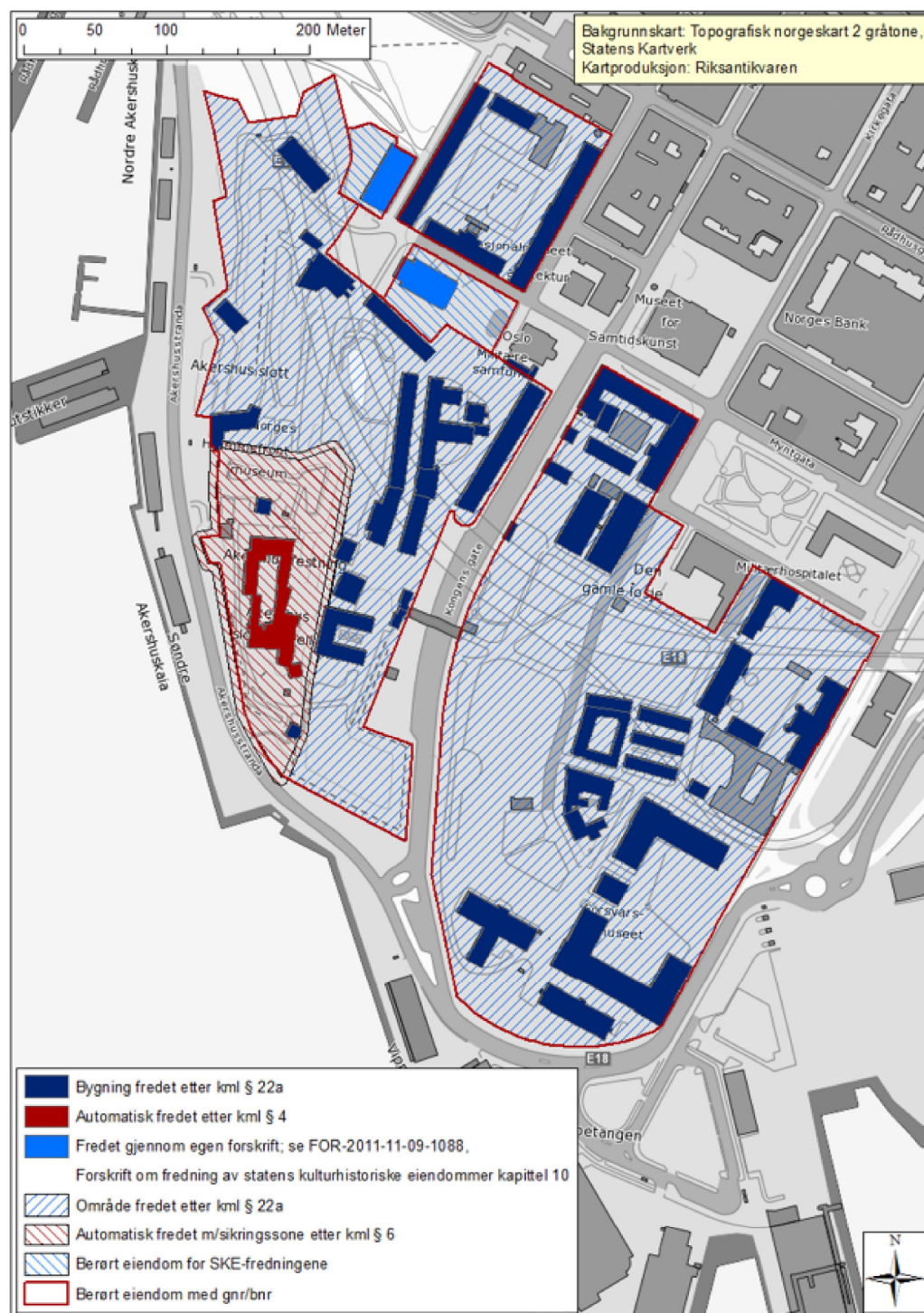
Formålet med fredningen av bygningenes interiør er å bevare interiørenes opprinnelige eller eldre deler. Dette gjelder vegger, arkitektoniske detaljer som dører, vinduer, listverk samt overflater og eventuell dekor, rominndeling, bygningsdeler, fast inventar, detaljer og overflater, samt tekniske installasjoner og utstyr som hører til og viser byggets funksjon. Formålet med å bevare hovedstrukturen er å sikre bevarte deler av bygningens opprinnelige konstruksjon med etasjeskiller, bæresystem og takverk. Fredningen av installasjoner og utstyr skal sikre objektets tekniske spesifikasjoner.

Fredning av veier, gangstier, dammer, plasser og øvrige grøntarealer og uteområder skal ivareta det parkmessige preg, plassrom og materialbruk.

§ 2. Omfang

Fredningen omfatter følgende anlegg:

Akershus festning, gnr./bnr. 207/1, 439 og 440 i Oslo kommune, herunder bygninger, kasematter, fortifikasjoner, uteområder med hager, plasser, veier, trapper, gangstier, grøntanlegg mv. med vegetasjon, beplantning og belegning og andre festningsdeler som angitt i denne forskrift og vist på kart nedenfor.

Følgende byggverk og anlegg inngår i fredningen (inventarnr. viser til *Verneplan Akershus festning*):

Inventar-nr.	Navn	Byggeår	Eksteriør	Interiør	Gnr./bnr.
1	Corps de Garde	1754	Hele	Hovedstruktur, synlige og skjulte bevarte opprinnelige dører, himlinger, paneler og listverk før 1900	207/1

<i>Inventar- nr.</i>	<i>Navn</i>	<i>Byggeår</i>	<i>Eksteriør</i>	<i>Interiør</i>	<i>Gnr./bnr.</i>
3	Barakker	1747	Hele	Bevarte deler av hovedstruktur før 1900, opprinnelige og eldre panel, listverk, og dører.	207/1
4	Hovedvakten	1724	Hele	Alle rom i 1. etasje mot øst, inkl. gang, trapperom og rom i midten mot sør (rom 102), synlige og skjulte bevarte opprinnelige dører, himlinger, paneler og listverk fra 1800-tallet	207/1
5	Søndre brohus	1867	Hele	Omfatter ikke nyere innredning	207/1
6	Nordre brohus	1877	Hele	Omfatter ikke nyere innredning og transformator	207/1
7	Fengselsdirektørboligen	1858	Hele	Interiøret i sin helhet Formål sikre bevarte deler av opprinnelig rominndeling, panel, dører, listverk, trapper, trapperom og fast innredning inkl. loft og kjeller	207/1
8	Kornmagasinet	1788	Hele	Rest av kjeller, hovedstruktur med bevarte celler 1 etasje markert på plantegning, oppr. celledører, synlig og skjult tak og veggbehandling med dører og listverk før 1900, trappehus med jerntrapp.	207/1
9	Fengelskirken	1866	Hele	Kirkesal 2. etasje med opprinnelig fast innredning og takverk, vindeltrapp til kjeller 1et. nord, innvendige etasjeskiller og støttesystem med støpejernstolper og trekonstruksjoner i hele bygget	207/1

Inventar-nr.	Navn	Byggeår	Eksteriør	Interiør	Gnr./bnr.
10	Seksjon 1. Lille provianthus	1751	Hele	Innvendige etasjeskiller og støttesystem av trekonstruksjoner i hele bygget, trapperom med ståltrapper. Celleavdeling i 4. et. østfløy i sin helhet, rom 410-421	207/1
10	Seksjon 2. Maskinhuset	1851	Hele, inkludert skorstein	Interiør ikke fredet	207/1
11	Kronprinsens kruttårn	1755 og 1853	Hele	Hele interiøret	207/1
12	Halmlageret	1861	Hele	Hvelvete rom 1. etasje, kaldt lager sør, hovedstruktur med bæresystem og etasjeskiller	207/1
13	Store provianthus	1690	Hele	Innvendige etasjeskiller og støttesystem av trekonstruksjoner i hele bygget, trapperom med enkelte eldre trapper, tverrgående skillevegger i bindingsverk i søndre del. Bevarte opprinnelige teglgulv i 1. et.	207/1
14	Bakeriet	1759	Hele	Interiør i søndre del: Jerntrapp, hovedstruktur fra eldste periode med bl.a. bakerovnsåpninger og bærestolpesystem fra 1902, eldre paneler. Interiør i nordre del: Opprinnelig hovedstruktur, faspaneler og synlig og skjult eldre belistning på vegger og himlinger	207/1

Inventar- nr.	Navn	Byggeår	Eksteriør	Interiør	Gnr./bnr.
18	Det lange røde hus	1774	Hele	Indre hovedstruktur, Innvendige etasjeskiller og støttesystem av trekonstruksjoner i hele bygget, festningsmur og rester av sortiport i kjeller østre del (luke i gulvet)	207/1
19	Skarpenords kruttårn	1657	Hele	Hele, unntatt innredning for museumsmagasin	207/1
20	Blykjelleren	Ca 1600 og 1657	Hele	Hele	207/1
21	Det dobbelte batteri	Ant. 1691-92	Hele	To hvelvete kjellerrom, (opprinnelig kasematter)	207/1
22	Laboratoriekjøkkenet	1836	Hele	Interiør ikke fredet	207/1
25	Høymagasinet	1845	Hele	Opprinnelig hovedstruktur med takkonstruksjon og innvendige vegger	207/1
29	Kavalerikasernen	1898	Hele	Opprinnelig hovedstruktur, synlige og skjulte bevarte opprinnelige dører, himlinger, brystningspaneler og listverk, møterom mot sør 1. og 2. etasje midt i bygningen	207/440
30	Artilleristallen	1861	Hele	Interiør ikke fredet	207/440
31	Ingeniørstallen	1897	Hele	Bevarte opprinnelige hovedstrukturer, omfatter ikke senere tilbygg	207/440
32	Kavaleristallen	1867	Hele	Interiør ikke fredet	207/440
34	Festningsporten	1653	Hele	Hele, inkludert mekanisme/maskineri for vindebru	207/1
36	Daghuset	1932	Hele	Interiør ikke fredet	207/439
38	Forsvarsdepartementet	1834 1864-65 1898-99	Hele	Hovedstruktur, inngangshall, 3 trapperom 1898-99, sal i 4. et. vestfløy (rom 428) med himling og dekor, dør til kantine 1. et. vestfløy	207/439

Inventar- nr.	Navn	Byggeår	Eksteriør	Interiør	Gnr./bnr.
39	Armeens depot	1832	Hele	Hovedstruktur m oppr. takkonstruksjon, innvendige etasjeskiller og støttesystem av trekonstruksjoner i hele bygget, inngangshall hovedport, trapperom bakgård m/ oppr. vinduer	207/439
40	Artillerigården	1829	Hele	Hovedstruktur, trapperom, synlige og skjulte bevarte opprinnelige dører, himlinger, paneler og listverk	207/439
41	Intendanturverkstedet	1790	Hele	Hovedstruktur, trapp, synlige og skjulte bevarte opprinnelige dører, himlinger, paneler og listverk	207/439
42	Forbrenningsovnshuset	1932	Hele	Interiør ikke fredet	207/439
43	Det gamle ridehus	1828	Hele	Opprinnelige og eldre deler av interiør med, takverk, himling, panel, brystning listverk og dører. Nyere amfi, scenerigg og kjeller inngår ikke	207/439
44	Det nye ridehus	1900	Hele	Opprinnelige og eldre deler av interiør med, takverk, himling, panel, brystning listverk og dører. Nyere øvingslokaler inngår ikke	207/439
45	Søndre brakkestokk	1744	Hele	Interiør ikke fredet	207/439
46	Midtre brakkestokk	1744	Hele	Interiør ikke fredet	207/439
47	Nordre brakkestokk	Mellom 1744 og 1759	Hele	Opprinnelig struktur og eldre synlige og skjulte bevarte opprinnelige dører, himlinger, paneler og listverk	207/439

Inventar- nr.	Navn	Byggeår	Eksteriør	Interiør	Gnr./bnr.
48	Materialgården	1778-90	Hele, inkludert tilbygget paradehall	1. et. vestfløy m/ stukkhimlinger, og eldre synlige og skjulte bevarte opprinnelige dører, himlinger, paneler og listverk samt hvelvet kjeller.	207/439
49	Skolebygningen	1858	Hele	Hovedstrukturer, trapperom, tre rom i sin helhet 1. et. nordre ende. Opprinnelige /eldre stukkgesimser, rosetter, eldre fyllingsdører m/ synlige og skjulte bevarte opprinnelige, himlinger, brystningspaneler og listverk i alle hovedetasjer og mesanin.	207/439
50	Gymsal og portnerbolig	1865	Hele	Hovedstruktur, takkonstruksjon gymsal, trapp til loft i søndre del og synlige og skjulte bevarte opprinnelige dører, himlinger, paneler og listverk	207/439
52	Verkstedbygningen	1861-65	Hele	Hovedstruktur m oppr. takkonstruksjon, innvendige etasjeskiller og støttesystem av trekonstruksjoner og støpejernssøyler, hall med bjelketak i midtpartiets 1., 2. og 3. et. m/ bæresøyler, trapp i nordfløy, tårn med skorstein og tårn med vindeltrapp, 2 hvelvete kjellere u/ nordfløy.	207/439
53	Artilleriets kontorbygning	1891	Hele	Interiør ikke fredet	207/439
57	Kommandantens stall	1891	Hele	Interiør ikke fredet	207/439

<i>Inventar- nr.</i>	<i>Navn</i>	<i>Byggeår</i>	<i>Eksteriør</i>	<i>Interiør</i>	<i>Gnr./bnr.</i>
58	General Glads gård	1844-46	Hele	Trapperom, begge trapper, inngangsvestibyle, rom mot hovedtrapp 2. og 3. et., stort møterom 3. et., og trappetårn sør, Opprinnelige /eldre stukkgesimser, rosetter, eldre fyllingsdører m/ synlige og skjulte bevarte opprinnelige, himlinger, brystningspaneler og listverk	207/439
59	Kommandantskapet (Forsvarssjefens bolig)	1798-1800	Hele, inkludert. sidebygningen	Hele, inkludert. sidebygningen	207/439
60	Arsenalforvalterboligen	1860	Hele	Trapperom m/ oppr. trapp, listverk, dører og panel.	207/439
62	Hovedarsenalet	1859	Hele	Hele m/ særskilt vekt på opprinnelig hovedstruktur og materialbruk inkludert trapper og trappehus	207/439
64	Artillerikasernen	1908	Hele	Hovedstruktur m/ midtkorridor og trappehus samt synlige og skjulte bevarte opprinnelige dører, himlinger, paneler og listverk.	207/439
65	Artillerimagasinet	1870	Hele	Hele m/ særskilt vekt på opprinnelig hovedstruktur og materialbruk inkludert trapper og trappehus	207/439

<i>Inventar- nr.</i>	<i>Navn</i>	<i>Byggeår</i>	<i>Eksteriør</i>	<i>Interiør</i>	<i>Gnr./bnr.</i>
66	Festningens gymnastikksal	1861, 1891	Hele	Opprinnelig hovedstruktur, nordfløy og senere tilbygget sørfloy, trappehus i søndre ende, gipshimling med stukkklister i nordfløyen, bevart bevarte opprinnelige eller eldre dører, himlinger, paneler og listverk, materialbruk og overflater. Omfatter ikke senere innbyggete kontorvolumer i nordfløy og nyere etasjeskiller	207/439
602	Dam ved Jomfrutårnet				207/1
603	Karpedammen				207/1
651	Luftetårnet	1939	Hele		207/439
752	Festningsplassen				207/439
752	Michael von Sundts plass				207/1
752	Arkeligården				207/1
1053	Romerike bastion	1611-13 og 1641	Hele		207/1
1055	Kurtinemuren mot Munks tårn	1659, 1773, 1860	Hele		207/1
1056	Munks tårn	1560-årene	Hele	Hele	207/1
1057	Østre kurtine	1618	Hele		207/1
1058	Festningsbroen	1921	Hele		
1059	Kulegården	1631	Hele		207/1
1060	Kasematt i Kongens bastion	Ca 1670	Hele	Hele	207/1
1061	Kongens bastion	Opprinnelig dekkvoll for borgen ca 1300, nåværende voll e. 1567, murfoten oppført 1705	Hele		207/1
1062	Skarpenords bastion	1592	Hele		207/1
1063	Nordre kurtine	1592	Hele		207/1
1064	Indre retransjementsmur	1656	Hele		207/1
1065	Kronprinsens bastion	1592	Hele		207/1
1068	Prins Carls bastion	1616	Hele		207/1
1072	Kasematt i Vestre Horn	1691	Hele	Hele	207/1

Inventar-nr.	Navn	Byggeår	Eksteriør	Interiør	Gnr./bnr.
1073	Vannportens kurtine (delvis revet)	Ca 1680	Hele		207/439
1074	Vannportens tenalje (delvis revet)	Ca 1720	Hele		207/439
1075	Ammunisjonskjeller, sortigang i Dronningens batteri	Ant 1590, og ca 1780	Hele	Hele	207/1
1076	Dronningens batteri	Opprinnelig dekkvoll for borgen ca 1300, utbygget e.1567,1592 1648, port oppført 1684	Hele		207/1
1077	Blenderingsmuren i Vedhagen	Ukjent	Hele		207/1
1078	Kaponnieren i Vedhagen	1771	Hele		207/1
1079	Jomfrugårdens geværgalleri	Ca 1775	Hele		207/1
1080	Lange linje	1630-årene	Hele		207/1
1081	Arkeligårdens kurtine	m.a.?	Hele		207/1
1082	Vedhagen og Stallgårdens kurtine	1640-41	Hele		207/1
1083	Sortiportens kurtine (delvis revet)	1688	Hele		207/1
1084	Hornverket	1689	Hele		207/1
1085	Den nye tenalje	1750	Hele		207/1
1086	Gyldenløves bastion (delvis revet)	1680	Hele		207/439
1088	Akershusstrandens kontreeskarpe	Nåv. mur 1932	Hele		207/439
1089	Hovedtangens kontreeskarpe	Nåv mur 1932	Hele		207/439
1091	Ytre mur Det dobbelte batteri	Ant. 1691-92	Hele		207/01

Følgende inventarnr. er automatisk fredet etter kulturminneloven § 4 og behandles i samsvar med kulturminneloven § 3, jf. § 8:

0002	Akershus slott	Gnr./bnr. 207/01
1	Nordfløyen	
2	Fadebursfløyen	
3	Vågehals	
4	Fruerstuehuset	
5	Blåtårnet	
6	Sydfløyen	

7	Det kongelige mausoleum	
8	Jomfrutårnet	
9	Skriverstuefløyen	
10	Romeriksfløyen	
11	Romerikstårnet	
1051	Knutstårnets kurtine	207/01
1052	Knutstårnet	207/01
1054	Brønnhuset i Stallgården	207/01

Festningsgrunnen innenfor området merket med rød skravering på kartet i forskriften er sikringssone for automatisk fredete kulturlag fra middelalderen.

Fredningen omfatter ikke følgende bygninger:

Inv. nr.	Navn	Gnr./bnr.
26	Garderobemodul	207/440
27	Modulbygg	207/439
37	Konferansehuset	207/439
61	Kontorbygg	207/439
63	Kontorbygg	207/439
67	Hovedportens vakt	207/439
71	Sidebygningen, Oslo Militære Samfund	207/441

Fredningen omfatter ikke følgende deler av festningen: Hovedgrav i øst (Kongens gate), Kontraskjæret, øvrig bevart forterreng som ikke er forvaltet av Forsvarsdepartementet, hovedbygningen Oslo Militære Samfund, minnesmerker innenfor fredningsområdet og nasjonalmonumentet på festningsplassen.

Offisersstallen (Politistallen) i Myntgata og Ridehuset på Kontraskjæret er fredet i forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer kap. 10. Bygningene forvaltes av Statsbygg og inngår i landsverneplan for Justis- og beredskapsdepartementet.

§ 3. Fredningsbestemmelser

Byggverk og anlegg som er fredet etter forskriften skal forvaltes på en slik måte at de forsvarshistoriske, kulturhistoriske og arkitektoniske verdier de representerer, blir ivaretatt. Det er ikke tillatt å foreta inngrep i fredete byggverk, anlegg eller forterreng så langt de er fredet.

Med *inngrep* menes

- å rive, skade, bygge om, flytte, grave bort eller fylle igjen
- å skifte ut bygningselementer eller materialer, forandre overflater eller foreta andre endringer som går lenger enn vanlig vedlikehold.

Med *vanlig vedlikehold* menes å ta vare på og reparere eksisterende bygningselementer og detaljer som for eksempel dører, vinduer, listverk, samt overflatebehandling. Vanlig vedlikehold skal skje i samsvar med opprinnelig eller eksisterende teknikk, utførelse og materialbruk og på en måte som ivaretar forsvarshistoriske, arkitektoniske og kulturhistoriske verdier.

Annet ledd er ikke til hinder for skjøtsel av festningsanleggets fredet forterreng, fredet hage- og parkanlegg eller annet fredet uteareal i samsvar med forvaltningsplan jf. forskriftens § 5.

§ 4. Dispensasjon

Forvaltningsmyndigheten jf. forskriftens § 7 kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra fredningen og fredningsbestemmelsene for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i kulturminnet.

Ved avgjørelsen av hva som utgjør særlige tilfelle skal det legges vekt på i hvilken grad tiltaket er nødvendig av hensyn til formålet med fredningen, herunder

- a) istandsetting og restaurering
- b) utskiftning av ødelagt materiale eller vegetasjon
- c) tilbakeføringer til opprinnelig eller tidligere utseende og konstruksjoner under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på et sikkert dokumentert grunnlag og i tråd med tradisjonelle metoder og materialbruk
- d) nødvendige brannsikringstiltak
- e) andre tiltak for å beskytte det fredete festningsanlegget og brukere, herunder fysiske sikringstiltak og sperrer.

I vurderingen av hva som utgjør særlige tilfelle kan det også legges vekt på tiltakets samfunnsmessige betydning, herunder hensyn til sikkerhet, liv og helse.

§ 5. Forvaltningsplan

Vedkommende departement skal sørge for at det utarbeides forvaltningsplaner for fredete byggverk, anlegg og tilhørende uteområder det er ansvarlig for jf. kgl.res. 1. september 2006 Overordna føresegner om forvaltning av statlege kulturhistoriske eigedomar.

Forvaltningsplaner skal forelegges Riksantikvaren eller den Riksantikvaren gir fullmakt, for å sikre at innholdet ivaretar formålet med fredningen.

§ 6. Avhending

Forskriften gjelder selv om deler av eller hele byggverk, anlegg eller forterrenget som er fredet, går ut av statlig eie.

Eier er ansvarlig for å underrette kulturminneforvaltningen i god tid før overdragelsen finner sted.

§ 7. Myndighet

Forvaltning av denne fredningsforskriften er lagt til Riksantikvaren eller den Riksantikvaren gir fullmakt. For byggverk og anlegg som er gått ut av statlig eie er forvaltningen av fredningsforskriften lagt til regional kulturminneforvaltning.

§ 8. Brudd på bestemmelsene

Overtredelse av § 3 straffes etter kulturminneloven § 27.

§ 9. Ikraftsetting

Forskriften trer i kraft straks.